



§ 189

Biotopskyddsområde Stora Ängsnäs – beslut om inrättande, KF

Dnr Kst 2018/752

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Inrätta biotopskyddsområde Stora Ängsnäs i enlighet med förslag till beslut om inrättande av biotopskyddsområde Stora Ängsnäs med tillhörande bilagor.

Ärendet i korthet

Tekniska nämnden har i budget 2018-2020 fått uppdraget att inrätta ett biotopskyddsområde vid Stora Ängsnäs under 2018. Tekniska nämnden har 2018-09-20 godkänt förslag till beslut om inrättande av biotopskyddsområde Stora Ängsnäs med tillhörande bilagor samt översänt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för antagande i enlighet med 7 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Området vid Stora Ängsnäs har mycket höga naturvärden. Här finns ovanliga och rödlistade arter av kärlväxter, svampar och insekter som är beroende av skötsel i form av bete och slåtter

Handlingar

1. Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-11-14 - Biotopskyddsområde Stora Ängsnäs - beslut om inrättande
2. Tekniska nämndens beslut 2018-09-20 § 81 - Biotopskyddsområde Stora Ängsnäs – beslut om inrättande
3. Förslag till beslut om inrättande av biotopskyddsområde Stora Ängsnäs 2018-08-28
4. Bilaga 1 - Beslutscharta 2018-08-28
5. Bilaga 2 - Beskrivning biotopskyddsområde Stora Ängsnäs 2018-08-28
6. Bilaga 3 - Sammanställning remissvar 2018-08-28
7. Bilaga 4 - Hur man överklagar 2018-08-28

Jäv

Emma Feldman (M) anmäler jäv.

Kommunstyrelsens behandling

Lämnade förslag

Nikoletta Jozsa (L) yrkar bifall till kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att kommunstyrelsen beslutar enligt kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Samhällsbyggnadsavdelningen, Isabell Lundberg
Avdelning Park och gata, Cecilia Persson



JÄRFÄLLA

Kommunstyrelsen

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

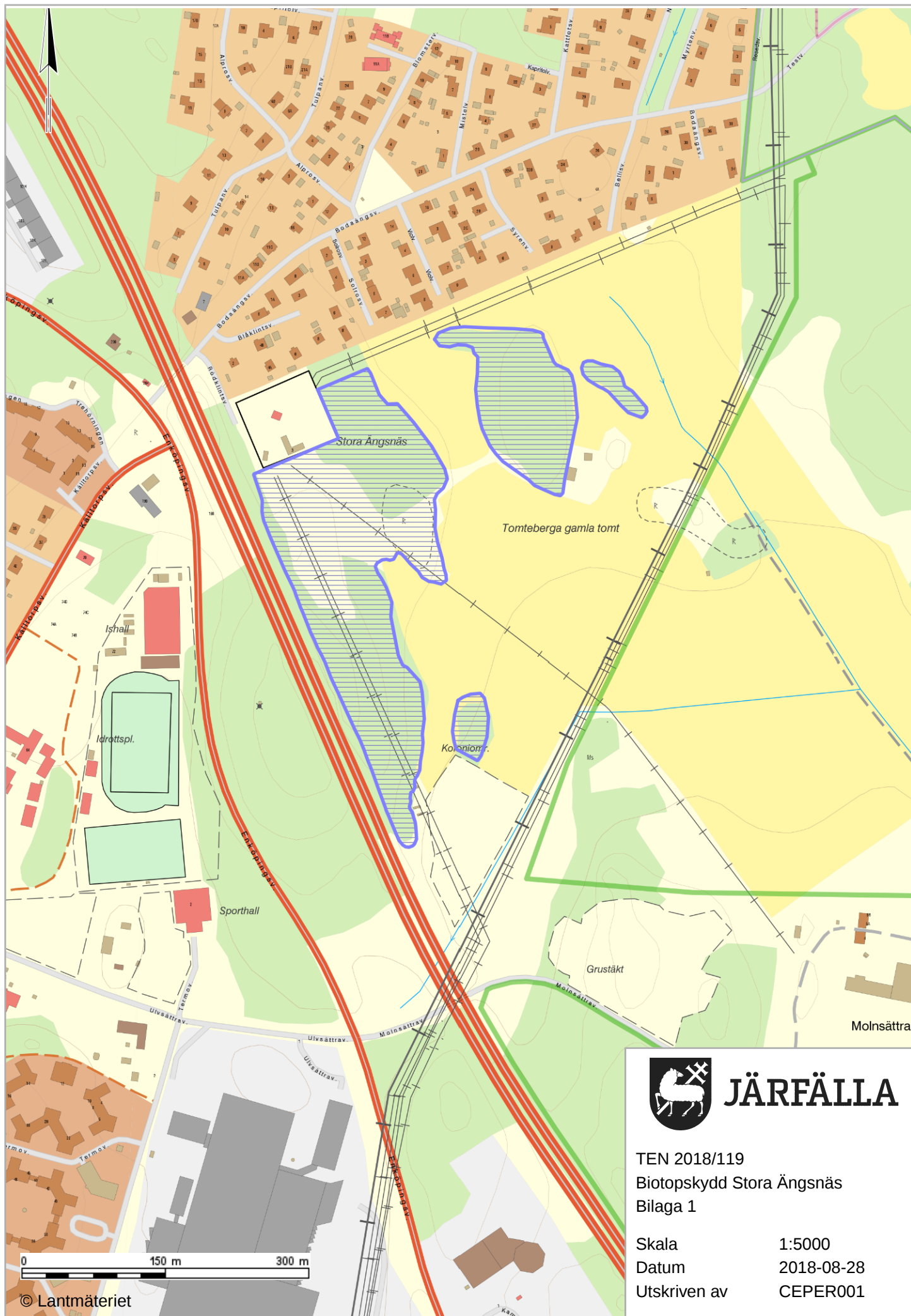
Sammanträdesdag

2018-12-03

2(2)

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande



JÄRFÄLLA

TEN 2018/119

Biotopskydd Stora Ängsnäs

Bilaga 1

Skala

1:5000

Datum

2018-08-28

Utskriven av

CEPER001



Dnr Ten 2018/119

Bilaga 2

Beskrivning av biotopskyddsområdet Stora Ängsnäs samt skötsel-åtgärder

Stora Ängsnäs ligger mellan Kallhälls villastad och Molnsättra naturreservat, strax öster om Europaväg 18. Området är en del av odlingslandskapet kring Molnsättra gård. Fastigheten Tomteberga 2:1 ägs av Järfälla kommun.

Största delen av biotopskyddsområdet utgörs av mark som troligen har hävdats genom bete och slåtter under flera hundra år, vilket gett förutsättningar för en rik flora av hävdgynnade kärlväxter och svampar. Idag betas området av nötdjur. 2016 röjdes delar av området och slåtter återupptogs.

Stora Ängsnäs ligger i anslutning till Järvakilen, en av de gröna kilarna i Stockholmsområdet. Området utgör en del av viktiga ekologiska landskapssamband. Det fungerar som kärnområde för bin och fjärilar och delar av området ingår i nätverket av mark med ädellövträd mellan Görvälms och Molnsättra naturreservat.

Naturförhållanden

Terrängen utgörs av höjder med berg och morän. Ett par moränryggar förekommer. Marken är delvis blockig. Områdena mellan höjderna (utanför biotopskyddsområdet) utgörs av åker/betesvall på lerig mark.

Höjderna är delvis be vuxna med träd som björk, tall, gran, ek, asp och sälg. En del av träden är gamla. På den lilla åkerholmen norr om koloniområdet finns många äldre ekar, varav en jätteek. I området finns också hassel, en, slån och nypon. En del död ved har fått ligga kvar i området, vilket är värdefullt för många insekter och vedlevande svampar. I fältskiktet finns en rik och värdefull flora.

Naturvärden och arter i området

Området är högt klassat i den naturvärdesinventering enligt SIS-standard som genomfördes 2017 inom projektet Handlingsplan för biologisk mångfald, då stora delar av kommunen inventerades. Västra delen av området (längs Europaväg 18) inklusive den gamla tomten till Stora Ängsnäs och den lilla åkerholmen norr om koloniområdet bedöms vara av naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde. Övriga delar av området bedöms vara av naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

Förutom naturvärdesinventeringen har flera andra inventeringar av arter gjorts i området under senare år, bland annat av Naturskyddsföreningen. 2016 genomförde



kommunen en särskild inventering av dagfjärilar, vildbin och kärlväxter. Artfynden är inlagda i Artportalen.

Inom området finns många kärlväxter som är beroende eller gynnas av slåtter och bete, till exempel darrgräs, nattviol, backnejlika, jungfrulin, blåsuga, ängsskallra och de rödlistade månlåsbräken och backsmörblomma.

Det finns också svampar som är beroende eller gynnas av hävden, särskilt vaxskivlingar som blodvaxskivling, ängsvaxskivling, scharlakansvaxskivling, lutvaxskivling och kremlevaxskivling, varav de tre senare är rödlistade.

Många insekter är knutna till hävdgynnade växter, till exempel fjärilar, steklar och skalbaggar. I området finns rödlistade arter som mindre bastardsvärmare, sexfläckig bastardsvärmare och jungfrulinsfly.

Kulturhistoriska värden

Stora Ängsnäs med omgivningarna är ett gammalt odlingslandskap som brukats under lång tid. Historiska kartor finns att tillgå från 1687, 1887 och början av 1900-talet. Stora Ängsnäs är registrerat som fornlämning (RAÄ Järfälla 170:1) som utgörs av bebyggelselämningar efter ett torp. Torpet omnämns första gången år 1600 och var bebott till 1885. Vägen till Tomteberga gård gick genom området och delar av den är fortfarande tydlig.

Värden för friluftslivet

Landskapet är tilltalande och en tillgång för närboende. Stigar går genom området och det finns stättor över betesstängslen på ett par ställen. Området är dock bullerstört på grund av närheten till Europaväg 18.

Skötsel av området

För att områdets värden ska bevaras och utvecklas behöver området hävdas, helst genom slåtter och efterbete. För att få bort kvistar och lövförna kan även fagning (städning) av ängsmarken under våren bli aktuell. Även röjning och gallring av träd och buskar kan behövas för att gynna de växt- och djurarter som är beroende av hävd.

Slåttern bör ske med skärande redskap och det avslagna materialet ska föras bort från ängsmarken. De värdefullaste områdena skulle kunna stängslas av från betesvallen för att kunna styra betet på ängsmarken till rätt period och reglera betetrycket. Genom att skilja den näringsrika betesvallen från den magrare ängsmarken förhindras också överföring av näring genom djurens gödsel. Den värdefulla florans gynnas av näringsfattigare förhållanden.

Det är viktigt att betesdjur från Molnsättra gård enkelt kan röra sig till biotopskyddsområdet för att underlätta fortsatt bete.

Röjning och annan skötsel av de kulturhistoriska bebyggelselämningarna kan bli aktuellt. Fällning av träd och övrig slyröjning är tillåtet förutsatt att inte fornlämningen skadas eller förändras. Andra åtgärder invid eller inom fornlämningarna kan kräva tillstånd från Länsstyrelsen.

**Planer och förordnande m.m.**

I kommunens översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 2014-06-02 redovisas fastigheten Tomteberga 2:1 som ett område för bebyggelse med småskalig struktur.

Biotopskyddsområdet omfattas inte i nuläget av några gällande detaljplaner eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen.

Befintliga ledningar

Flera el-/kraftledningar i området har grävts ner och några av de kvarvarande luftledningarna kommer att tas bort. Ledningsägare är Vattenfall och Eon. Även optokabel som ägs av Vattenfall finns nergrävd på fastigheten Tomteberga 2:1, men berör inte biotopskyddsområdet.

Ledningar för dricksvatten och spillvatten är dragna över fastigheten Tomteberga 2:1, men inte inom biotopskyddsområdet. Huvudman för dessa ledningar är Järfälla kommun. På fastigheten Tomteberga 2:1 finns även diken för dagvatten, men de berör inte biotopskyddsområdet.

Ny elförbindelse

Svenska kraftnät har redovisat planer för en förstärkning av stamnätet genom en ny elförbindelse mellan stamnätstationerna Överby i Sollentuna och Beckomberga i Stockholm. En av utredningskorridorerna går längs Europaväg 18. Hur en ny elförbindelse eventuellt skulle kunna påverka biotopskyddsområdet är ännu oklart.

Europaväg 18

Biotopskyddsområdet ligger strax öster om Europaväg 18. En eventuell framtida breddning av E18 bör kunna genomföras utan att biotopskyddsområdet påverkas.

Översvämningssytor

Intill biotopskyddsområdets norra delar, på Tomteberga 2:1, finns planer för översvämningssytor för skyfall. En eventuellt översvämningssyta invid biotopskyddsområdet har ingen negativ inverkan på biotopen. Skyddet utgör heller inget hinder för att anlägga sådana ytor intill biotopskyddsområdet.

Markavvattningsföretag

Det finns inget markavvattningsföretag som berör biotopskyddsområdet.

Vändplaner

Kommunen planerar att anlägga vändplaner för avfallsfordon med flera på fastigheten Tomteberga 2:1, i anslutning till gatorna i Kallhälls villastad. Dessa vändplaner berör inte biotopskyddsområdet.

Nyttjanderätt för bete

Järfälla kommun köpte Tomteberga 2:1 av ägarna till Molnsättra gård 1987. Säljarna har enligt köpebrevet rätt att nyttja området för boskapsskötsel ett år i sänder. Ett fungerande bete är en förutsättning för att bevara och utveckla natur- och kulturvärdena i biotopskyddsområdet.



Dnr Ten 2018/119

Bilaga 3

Sammanställning av remissvar angående det blivande biotopskyddsområdet Stora Ängsnäs

Samråd och föreläggande om yttrande

Förslaget till beslut om biotopskyddsområde sändes 2018-05-22 för yttrande till sakägare (markägare och innehavare av särskild rätt till marken), Länsstyrelsen, Svenska kraftnät, Trafikverket och övriga berörda myndigheter och intresseorganisationer, i enlighet med 24-25 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Vi bad om svar på remissen senast 2018-06-27.

Följande har inte inkommit med något svar:

Björklidens villaägarförening
Föreningen Rädda Järvafältet
Försvarmakten
Järfälla hembygdsförening
Järfälla viltvårdare
Järvafältets ornitologiska klubb

Följande har meddelat att de avstår från att yttra sig:

Sveriges geologiska undersökning

Följande har meddelat att de inte har några synpunkter:

Molnsättra gård
Skogsstyrelsen

Följande har lämnat synpunkter eller kommentarer:

1. E.ON Elnät Stockholm AB
2. Länsstyrelsen i Stockholms län
3. Naturskyddsföreningen i Järfälla
4. Stockholms läns museum
5. Svenska kraftnät
6. Trafikverket
7. Vattenfall Eldistribution AB

Inkomna synpunkter och kommentarer

Nedan följer en sammanställning av inkomna synpunkter och kommentarer, oftast i form av direkta citat (inom citationstecken). Till varje remissinstans finns bygg- och miljöförvaltningens kommentarer och förslag till justeringar med anledning av synpunkterna. Inkomna yttranden i sin helhet finns tillgängliga hos bygg- och miljöförvaltningen i tekniska nämndens diarium.

1. E.ON Elnät Stockholm AB

”E.ONs ledningar är uppmärksammade i karta och text, för E.ONs ledningar finns det för närvarande inga ombyggnadsplaner för. I beslutet anges att vi som innehavare av ledningar skall få utföra normalt underhåll, underhåll innebär att röjning måste utföras och att hinderliga träd kan behöva tas bort, vid störningar, underhållsinsatser och ombyggnation är det nödvändigt att komma åt ledningarna med tyngre maskiner såsom traktorgrävare eller liknande.

Kan E.ON ha tillgång till sina anläggningar som beskrivs i beslutet har E.ON inget att erinra mot upprättandet av biotopskyddsområdet.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

I förslaget till beslut om biotopskyddsområde anges redan att beslutet inte utgör hinder för innehavare av ledningar att utföra drift eller underhåll av befintliga ledningar och tillhörande ledningsanläggningar. Av beslutet framgår också att sådana åtgärder inte bedöms utgöra en sådan verksamhet eller åtgärd som kan skada naturmiljön under förutsättning att verksamhetsutövaren vidtar försiktighetsåtgärder. Ingen ändring i beslutet har gjorts.

2. Länsstyrelsen i Stockholms län

”Länsstyrelsen har inget att erinra mot inrättandet av det nämnda biotopskyddsområdet.

Länsstyrelsen vill dock informera om att det i underlaget konstateras att det blivande biotopskyddsområdet ligger inom Järvakilen. Länsstyrelsen noterar att området enligt plankartan till RUFS 2050 är utpekad som sekundärt bebyggelseområde, i anslutning till Järvakilen.

Länsstyrelsen vill även informera om att fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950) och till varje fornlämning hör ett fornlämningsområde som är till för att skydda fornlämningen. Inom detta område gäller även kulturmiljölagens bestämmelser. Inom biotopskyddsområdet finns en fornlämning RAÄ-nr Järfälla 170:1 som består av bebyggelselämningar. Fällning av träd eller övrig slyröjning är tillåtet förutsatt att inte fornlämningen skadas eller förändras. I bilaga 2 till beslutet framgår att annan skötsel av de kulturhistoriska lämningarna kan bli aktuellt. I de fall andra åtgärder planeras invid eller inom fornlämningarna krävs tillstånd från Länsstyrelsen.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

En liten justering har gjorts i beslutet så att det framgår att området ligger i anslutning till Järvakilen. Ytterligare information om skyddet av fornlämningen har lagts till i beslutet och i beskrivningen i bilaga 2.



3. Naturskyddsföreningen i Järfälla

Föreningen har redogjort för ärendet och hur de själva bidragit till att området skyddas. Nedan några kommentarer till själva förslaget till biotopskyddsområde.

”Föreningen har inga synpunkter i sak på förslaget till biotopskyddsområde. Naturskyddsföreningen i Järfälla välkomnar och tillstyrker ett bildande av biotopskyddsområde vid Stora Ängsnäs, enligt föreslagen avgränsning på karta i Bilaga 1.”

”I detta fall kan föreningen konstatera att processen kring samrådet och kommunens agerande från Vattenfalls ombyggnation till förslag till biotopskyddsområde fungerat mycket bra. Här har erforderlig hänsyn tagits till krav avseende markanvändning, fastställda miljömål och Sveriges internationella åtaganden på ett föredömligt sätt.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

Ingen ändring i beslutet har gjorts.

4. Stockholms läns museum

”I beslutstexten bör tydligare framgå att miljön vid Stora Ängsnäs besitter både natur- och kulturmiljövärden. Till saken hör att området kontinuerligt har hävdats genom bete och slåtter i flera hundra år. Detta framgår av framställningen i bilaga 2, där fornlämning RAÄ 170:1 och den gamla vägen mot Stora Tomtberga gård har redovisats särskilt.

För övrigt görs bedömningen att eftersom området är fornlämningsrikt måste eventuella markarbeten föregås av arkeologisk utredning. Detta beslutar dock Länsstyrelsen.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

Natur- och kulturmiljövärdena i området hänger ihop, att området hävdats under lång tid är en förutsättning för de naturvärden som finns där idag. Skyddsformen, biotopskyddet, är dock mest inriktat på biotopen, naturvärdena och att naturmiljön inte får skadas, därför har naturvärdena beskrivits i större utsträckning än kulturmiljövärdena. Biotopskyddet i sig innebär inte några markarbeten. Om t.ex. ledningsägare behöver utföra markåtgärder ska kulturmiljölagen följas och ledningsägaren kontakta Länsstyrelsen. Ingen ändring i beslutet har gjorts.

5. Svenska kraftnät

”Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har ingenting att erinra mot upprättat förslag.

Svenska kraftnät vill däremot informera Järfälla kommun att det här området kan komma att bli aktuellt för den nya stamnätsförbindelsen mellan Överby och Beckomberga. Svenska kraftnät är alltså i planeringsfas och ingen slutgiltig korridor är vald ännu, ett nytt samråd är planerat till hösten. Mer information om projektet finns på vår webbplats: <https://www.svk.se/natutveckling/stamnatsprojekt/overby-beckomberga/>”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

I nuläget vet vi inte mer om var stamnätsförbindelsen kommer att förläggas eller på vilket sätt detta skulle kunna påverka biotopskyddsområdet. Ingen ändring i beslutet har gjorts.

6. Trafikverket

”Biotopskyddet angränsar till E18 som utgör riksintresse för kommunikation och är primär transportled för farligt gods. Det är svårt att utläsa från kartan hur långt avstånd det är från E18 till biotopskyddsgräns och Trafikverket vill påpeka att biotopskyddsgräns som minst behöver läggas utanför vägområdesgränsen.

Vidare får biotopskyddsinrättandet inte försvåra drift- och underhåll (exempelvis siktröjning, saltning, klippning, snöröjning, dikning mm) eller förhindra framtida åtgärder/ombyggnader på E18.

I underlaget nämns en översvämningsyta i norra delen av fastigheten. Denna är inte beskriven närmare och Trafikverket förutsätter att den är längre österut i biotopskyddsområdet och därmed inte är inom influensområde E18. Trafikverket vill ändå poängtera att en eventuell översvämnings-yta inte får lokaliseras så att den kan påverka E18 negativt. Kommunen bör även ta höjd för ett förändrat klimat med bl a rikligare och kraftigare nederbörd i sina beräkningar för vatten som avses hanteras inom området.

Trafikverket planerar för breddning av E18 från Hjulsta fram till Jakobsberg. Behovet för breddning kan i en framtid utvecklas västerut. Det är därmed önskvärt att en utveckling av riksintresset ska kunna inrymmas inom biotopskyddet. I övrigt har Trafikverket inget att invända.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

Biotopskyddsområdet ligger utanför vägområdesgränsen för E18. Biotopskyddet ska inte försvåra drift och underhåll av E 18. Den översvämningsyta som nämns är planerad nordöst om biotopskyddsområdet och ska inte påverka E18 negativt. En eventuell framtida breddning av E18 bör gå att genomföra utanför biotopskyddsområdet. Biotopskyddsområdet, som också utgör betesmark, är avskilt med stängsel och ligger delvis på en höjd ovanför vägen. De högsta naturvärdena finns i området öster om E18. Det kommer vara möjligt att söka dispens för åtgärder inom biotopskyddsområdet. Ingen ändring i beslutet har gjorts.

7. Vattenfall eldistribution AB

”Vattenfall har elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät inom aktuellt område med en spänningsnivå på 77 kV ledningar både markkabel och luft samt optokabel.

Vattenfall noterar att det i framtagna dokument finns följande noteringar avseende elnätanläggningar:

- Flera el-/kraftledningar i området har grävts ner och några av de kvarvarande luftledningarna kommer att tas bort. Ledningsägare är Vattenfall och Eon. Även



optokabel som ägs av Vattenfall finns nergrävd på fastigheten Tomteberga 2:1, men berör inte biotopskyddsområdet.

- Detta beslut om biotopskyddsområde utgör inte hinder för innehavare av ledningar att utföra drift eller underhåll av inom biotopskyddsområdet befintliga ledningar och tillhörande ledningsanläggningar. Beslutet utgör inte heller hinder för nedtagning av befintliga luftledningar inom biotopskyddsområdet. Dessa åtgärder bedöms inte utgöra en sådan verksamhet eller åtgärd som kan skada naturmiljön under förutsättning att verksamhetsutövaren vidtar försiktighetsåtgärder. Kommunen ska underrättas om planerade åtgärder i god tid innan de genomförs.

Vattenfall har inget ytterligare att erinra.”

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar:

Vattenfall har noterat och citerat två stycken ur beslutet och lämnar inga synpunkter på dessa. Ingen ändring i beslutet har gjorts.



Dnr Ten 2018/119

Bilaga 4

Hur man överklagar

Var beslutet ska överklagas

Kommunfullmäktiges beslut kan skriftligen överklagas till Länsstyrelsen i Stockholms län, men ska lämnas in till kommunen (se nedan).

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets diarienummer.
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att kommunfullmäktiges beslut är felaktigt.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var överklagandet inlämnas

Din skrivelse ska lämnas in eller skickas till kommunen (inte till Länsstyrelsen). Ange postadress Järfälla kommun, 177 80 Järfälla. Kommunen skickar sedan skrivelsen vidare till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tid för överklagande

Kommunen måste ha fått din skrivelse inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

Du kan anlita ombud att sköta överklagandet åt dig. Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, ring eller skriv till kommunen.